

Den smukke hede i Sjelborg – hvordan h

I snart 100 år har heden i Sjelborg været fredet, og i dag er den en del af Nationalpark Vadehavet. Nyt problem er dog afsløret

Da vi sætter dronen op over heden og ser på billedet på vores lille skærm, er det et prægtigt syn, der fint indrammer et stykke vigtigt dansk kulturlandskab – den tørre indlandshede. Det udstrakte tæppe af lyng, der her sidst i september er ved at blomstre af, står stadig stærkt markeret mod den grønne plantage i baggrunden. Foran ligger en bølgende Ho Bugt og Vadehavet. Himlen er blå og uden en sky. Heden er

en lille bevaret rest, beskyttet siden plantagen i 1904 blev plantet til og resten af et stort hedeareal gik tabt. Jeg er barnefødt på denne egn, og i dag er jeg her som studerende på Naturvejlederuddannelsen under Københavns Universitet for at dykke ned i arten hede-lyng og dens foretrukne levested.

Skabt af istiderne

Vi er midt i noget af Danmarks mest storslåede og alsidige natur, skabt og formet af de to seneste istider. Bakkeøerne, som kuperer landskabet, er fra istiden Saale. Og hedesletten har vi fra istiden Weichsel, hvor en

smeltestrøm skabte de sandede, tørre og næringsfattige jordlag, som hedelyng kan overleve i. Lyngens blade er for eksempel indrettet, så planten kan optage kuldioxid fra luften til den vigtige fotosyntese – uden at planten samtidig taber for meget væske. Vi lader dronen dreje og filmer nu ned ad grusvejen Vandskellet, der deler heden i to, og hvor det lille næringsfattige vandhul ligger. Nu ser vi kreaturerne, der afgræsser heden efter alle forskrifter for god hedepleje. Hedelyng har godt af hårdhændet behandling og nærige kår – men det er også her, problemerne begynder at vise sig på dronebilledet.

Næringsrigt vådområde

I forlængelse af vandhullet er nye vådområder, som er resultatet af massive regnmængder, hvor vandet ikke længere når at sive ned i jordlagene i løbet af sommeren. De ændrede nedbørsmønstre med

øget mængde og ændret fordeling gør, at området fremstår som en permanent ny lille sø – og i den ser vi blandt andet planten Svømmende vandaks.

Planten vokser i næringsrigt vand og vil sprede sig hurtigt i takt med, at det nye vådområde vokser. Svømmende Vandaks

er registreret i Carsten Mathiesens værk Floraen i Marbæk. Den er naturligt hjemmehørende i søer og moser. Det, at den nu findes på Sjelborg Hede, viser to problemer: Det regner mere på grund af klimaforandringerne, og der er kommet flere næringsstoffer i jorden.

Heden springer i skov

Vi lader dronen flyve rundt langs hedens kant. Vi kan se, at den fredede hede visse steder er ved at springe i skov, hvilket sker helt naturligt, hvis den ikke bliver passet godt nok. Træerne skal trækkes op med rode, helst. Vi ser flere forskellige arter af fyrretræer. Vi ser

En stålorm får varme til sin krop. Stålormen er i virkeligheden en lille øgle. Foto: Øjvind Hesselager

Det sker på egnen fra 18/9 til 12/10 2024 - udvalgte begivenheder

Der er tale om udvalgte begivenheder. Flere af de nævnte arrangementer kan være forbundet med tilmelding og/eller betaling af entré eller krav om medlemskab

- **Ons. 18/9 kl. 9-10:** Vester Nebel Kirke: Gåtur i området. Der bydes på kaffe efter turen
- **Ons. 18/9 kl. 19-21:** IM-Huset, Fyrparken 10: Fra rocker til præst. Foredrag med tidligere kriminel, nu præst, Martin Bentsen. Arr.: Indre Mission Esbjerg
- **Ons. 18/9 kl. 19-22:** Hjerting Kirke: Filmklub: Meter i sekundet. Dansk filmatisering af Stine Pilgaard's bestseller
- **Tor. 19/9 kl. 10-12:** Sædden Kirke: Gang i Gakkellakkerne
- **Tor. 19/9 kl. 12-15.30:** Logehuset: Frokost for kvinder. Tove Ditlevsens barndom på Vesterbro, foredrag v/ præst Elise Balslev, Bramming. Kun for tilmeldte
- **Tor. 19/9 kl. 14-16:** Hjerting Kirke, konfirmandlokalet: Tre jyske tenorer
- **Sogneeftermiddag med Johs. Nørregaard Frandsen, prof. emeritus ved Institut for Kulturvidenskaber, Syddansk Universitet, Odense**
- **Tor. 19/9 kl. 19-22:** Bryndum Kirke, Sognegården: De bøjede hoveders tid. Foredrag om børn og skærmforbrug v/Kirsten Dal
- **Wellendorph, medieforsker og forfatter**
- **Tor. 19/9 kl. 19-22:** Hjerting Kirke: Et skæbnevalg i USA. Foredrag v/ historiker og lektor på Syddansk Universitet Niels Bjerre-Poulsen. Arr.: Hjerting Højskoleforening
- **Fre. 20/9 kl. 16:** Guldager Kirke: Bits and Pieces. Koncert m/Anastasiia Kyshkovska og Liam Campbell Kongsbak Larsen
- **Fre. 20/9 kl. 18-21.30:** Hjerting Kirke: Fredagsfamilien
- **Ons. 25/9 kl. 9-10:** Bryndum Kirke: Gåtur i området. Der bydes på kaffe efter turen
- **Ons. 25/9 kl. 17.30-18.30:** Guldager Kirke, Sognehuset i Sønderriis: Offentligt menighedsrådsmøde
- **Tor. 26/9 kl. 18.30-21.30:** Bryndum og Vester Nebel Sogne: Menighedsrådsmøde
- **Lør. 28/9 kl. 10-14:** Hjerting Kirke: Kirke og Naturvandring
- **Lør. 28/9 kl. 16:** Sædden Kirke: Koncert m/Duo Bragi og Lars Colding Wolf
- **Søn. 29/9 kl. 11.30:** Bryndum Kirke: Sogneudflugt. Tilmelding senest 24. september.
  - **Tir. 1/10 kl. 14-16.30:** Bryndum Kirke, Sognegården: Født i Horsens Tugthus. Foredrag v/ Niels Ole Frederiksen
  - **Ons. 2/10 kl. 9-10:** Vester Nebel Kirke: Gåtur i området. Der bydes på kaffe efter turen
  - **Ons. 2/10 kl. 19-21:** Sædden Kirke: Højskolesangaften
- **Tor. 3/10 kl. 10-12:** Sædden Kirke: Gang i Gakkellakkerne
- **Lør. 5/10 kl. 12-13.30:** Bryndum Kirke, Sognegården: Lørdagscafé for kvinder
- **Søn. 6/10 kl. 11.30:** Hjerting Kirke: Højskoledag: Min morfars hemmeligheder. Foredrag v/ sognepræst Peter Nejsum, Brønshøj
- **Søn. 6/10 kl. 13.30:** Hjerting Kirke: Højskoledag: Foredrag om maleren Otto Frello v/ John V. Jensen, Varde Museerne
- **Ons. 9/10 kl. 9-10:** Bryndum Kirke: Gåtur i området. Der bydes på kaffe efter turen
- **Ons. 9/10 kl. 16-17:** Sædden Kirke: Bibel Café
- **Ons. 9/10 kl. 18.30-21:** Guldager Kirke, Sognehuset i Sønderriis: Herreklub
- **Tor. 10/10 kl. 17:** Sædden Kirke: Menighedsrådsmøde
- **Tor. 10/10 kl. 17-17.45:** Bryndum Kirke, Sognegården: Højskolesang v/Helle og Kjeld Madsen, Forumlund
- **Tor. 10/10 kl. 17-19:** Hjerting Kirke: Menighedsrådsmøde

